

U. B. BERGEN

16/11.45

Ms. 1568 II

-17

20. november 1942.

Nyheterne mandag-torsdag aften.

Britiske og amerikanske tropper rykker fram fra to kanter i Tunis. Det har ennå ikke vært noen større sammenstøt. Troppene står 100 km. fra Biserta og nær byen Tunis. Noen offisiell melding om kampene er ennå ikke gitt, men det ser ut som de allierte rykker jevnt framover. En viktig flyplass er besatt av fallskjermtropper, og en mener at også andre flyplasser er besatt. Amerikanske flygende festninger har vært over Tunisia. I byen Tunis var det store eksplosjoner. De allierte forteller om luftseire. Det ventes harde kamper i siste runde i Tunis. Hitler har gitt troppene sine ordre om å holde ut til siste stund da Tunis er det siste brohodet han har i Afrika. En rekker med at det står 10.000 aksetropper i Tunis. Allierte fly retter alvorlige slag mot aksens lufttransport av tropper, og flyplasser i Tunis blir kraftig bombet. Søndag ble 6 store tyske bombefly ødelagt på bakken. 42 aksefly ble skutt ned over Tunis mandag. Alle havnene i Marokko blir nå satt i stand. Politiske fanger i Alger som har vært fengslet p.g.a. motstand mot Vichy og aksenaktene er løslatt. Den amerikanske nestkommanderende, general Clark, har internert flere fremtredende franskmenn som prøver på å motarbeide invasjonen.

Det har vært delte meninger i den allierte pressen om general Eisenhowers utnevning av Darlan til regjerings- overhode i de franske koloniene. En mener at det smaker av "Vichy", men Amerika og England er ansvarlig overfor det franske folk, og en må se det hele på et militært grunnlag og ikke politisk inntil selv Nordafrikaspørsmålet er løst. Roosevelt uttalte tirsdag at arrangementet med Darlan bare er foreløpig under de nåværende forhold. Franskmennene skal selv etter krigen få velge lederne sine. Arrangementet er også kommet i stand for ikke å sinke fremrykningen gjennom Tunisia.

I Libya fortsetter den 8. britiske arme sin hurtige fremrykning, og den viktige flyplassen Makube, 160 km. vest for Tobruk, ble tatt sist søndag. Videre er Derna og Mikili innfattet av de britiske troppene. Inntakelsen av Mikili er svært viktig da veiene herfra ligger åpne til Bengasi. Onsdag var britene i kontakt med fiender sør for Bengasi. Dette betyr at de framskutte britiske panserkolonnene har omgitt fienden, og dersom det enda finns tyskere i Bengasi, er disse i fare for å bli avskåret. Foreløpig har det ikke vært noen større motangrep, men det er tegn på tyder på at det snart vil komme til slag. General Alexander uttalte i Kairo tirsdag at den britiske 8. arme ikke gir seg før fienden er slått i bakken., så han ikke kan reise seg igjen. Det er sannsynlig at tyskerne vil prøve motstand ved El Agaila så lenge det er mulighet for forsterkninger. General Alexander opplyste dessuten at bare 15 tyske tanks kom seg bort etter gjennombruddet ved El Alamein.

Natt til mandag ble Genua på ny kraftig angrepet av en stor styrke britiske fly fra England. Det er det tredje angrepet på denne byen uten tap, og det sjette angrepet siden 22. oktober. Byen er fremdeles den viktigste forsyningshavnen til Afrika. Luftbernetzen er blitt forsterket hadde heller ikke denne gangen noe det skulle ha sagt. Natt til torsdag ble så Torino angrepet av britiske fly. Ikke noe fly gikk tapt.

Grandi sa i en tale tirsdag at Italia vil få en hard krig. Hver by blir en front og hvert hus en skyttergrav. Befolkningen i Tyskland er engstelig for et sammenbrudd i Italia. Det viser en nettopp avgitt erklæring fra Italia til Tyskland at det italienske folk er rolig. Stafford Cripps har uttalt seg for en kraftig bombing av Italia. En annen fremtredende englander har uttalt seg i samme retning. Han sier at Italia vil bli utsatt for ødeleggende angrep mot industrielle mal i likhet med Tyskland. 68 italienske divisjoner er tilintetgjort eller tatt til fange siden krigen tok til.

Den britiske flåten har herredømmet i det vestlige Middelhav. Den har hatt en del tap, men i forhold til de vellykkede operasjonene er de små. Tyskerne sender nå i all hast tropper til Middelhavet. Alle skip i groske havner er beslaglagt. Telefonforbindelsen mellom Bulgaria og Tyrkia har vært avbrutt noen dager for at disse operasjonene skulle skjules. All godstrafikk med jernbanen er foreløpig innstilt sørover. Troppene blir trukket fra østfronten.

Marineminister Knox meldte fra Washington tirsdag at 2. runde av sjøslaget ved Salomonøyene er forbi og har endt med nok en stor amerikansk seir. Det kan komme en 3. runde, men vi er også klare til å møte den. Sjøslaget tok til fredag mot en stor overmakt som til slutt led nederlag. 23 japanske skip ble senket og 7 andre skadet. Minst 24.000 japanske soldater fant døden i bølgen. De japanske tapene var: 1 skagskip, 3 tunge kryssere, 2 lette kryssere, 5 destroyere, 8 store transportskip og 4 forsyningskip. I tillegg til dette kommer de 7 skadede skipene. De senkede transportskipene var fulle av soldater. Restene av den japanske flåten har trukket seg bort fra Guadalcanar. Den fiendtlige transportflåten ble så å si utslettet. Japanske hangarskip var ikke å se. Enten har de ikke flere eller så vikle de ikke sette den på spill. Det hevdes i Amerika at Salomonøyene har gitt grunn til engstelse, men nå er stillingen lysere enn tidligere. De amerikanske tapene i sjøslaget var 2 lette kryssere og 6 destroyere, som ble senket. Tirsdag ble meldt at 8 japanske destroyere er angrepet ved New Guinea. De understøttet den japanske retretten. Australienerne står her mindre enn 40 km. fra Buna, det siste støttepunktet japanerne har. Også amerikanerne er gått fram. General McArthur leder nå selv operasjonene. Roosevelt sa tirsdag at sjøslaget utenfor Guadalcanar er en av de største seirene i amerikas historie. Den vil få den største betydning. Japanerne vil nok komme igjen, men vi er forberedt og vi bygger hurtigere enn den.

Fra Russland blir meldt at kampene har blusset opp igjen ved Volchowområdet ved Leningrad. Det er heftige kamper, og russerne har vunnet fram og tatt et svært viktig bebodd strøk. Etter tyske kilder ser det ut som om russerne forbereder seg på en storstilet offensiv på nord- og midtfronten. "Manchester Guardian" skriver om de mislykte angrepene på Murnansk og sier at denne havnen er nye viktigere for tyskerne enn Leningrad. Trass i at tyskerne bare står 45 km. fra byen har de ikke oppnådd noe. De har fått føle vekten av denne innskipinshavnen ved det store antall britiske og amerikanske tanks på Volgafronten. Fra Stalingrad og Kaukasus er det lite nytt. Russerne har gjort litt framgang disse stedene. Tirsdag meldte Moskvakommunikeet om uforandret situasjon på alle fronter. Det er lenge siden slike meldinger er kommet fra Russland, men de er velkjente fra i fjor vinter.

I tilleggsprogrammet torsdag talte Kiran om Amerikas syn på Norge. Det er en glede å konstatere at særlig åndslivets menn har uttrykt sin beundring for nordmennenes kamp. Han slo fast at i det Hollywood som vi ofte foraktet, lever mange verdensberømtheter som hadde et fast stundpunkt mot nasismen lenge før mange andre. Den ivrigste av dem er kanskje Charlie Chaplin. På etårsdagen for krigen i Russland uttalte han: "På slagmarken i Russland blir demokratiets skjebne avgjort." En annen av de verdensberømte, nasifiendtlige filmskuespillerne er Edvard G. Robinson. Han har hele tiden vært opptatt av Norges kamp. Han ville gjerne sende en hilsen til nordmennene, men han kunne ikke et ord norsk. Så lærte han seg det. Vi fikk så høre en gramfonplate med Robinsons hilsing på gebrokkent norsk. "Jeg er glad over å kunne si noen ord til nordmennene", sa han. Han fortalte om amerikanske krigsfilmer som er skuespillernes innsats for de allierte. Til slutt sa han: "Fred og rettferd er når alt kommer til alt det som teller." Kiran fortalte videre at det i Amerika er kommet ut 6-7 bøker som handler om den åndelige motstanden Norge har reist. En av dem går også som føljetong i en stor amerikansk avis. Det er John Steinbecks "Månen er borte." Den er allerede skrevet om til drama og skal filmes med Paul Muni i hovedrollen. Det var en av de filmene Robinson omtalte. Den typen som Muni her har skapt vil bli stående etter at de fleste skuespillertyper er glømt. Øksnevad leste til slutt en hilsen fra John Steinbeck til Norge: "Det er blitt alminnelig i Amerika å rose det norske folk. Selv roser ikke nordmennene seg. For overfallsmennene vil denne tause motstanden ha stor betydning. Jeg trodde nordmennene var ganske alminnelige mennesker. De var også ganske alminnelige, men de er det ikke nå. De som kommer gjennom skjærsilden vil være herdet og rensket, de vil vite hva de har kjempet for og de går det aldri fra seg igjen. Det norske folk er herdet nå. Det er blitt fast og rent som stål. Det er enhver amerikanners bønn at amerikanerne vil bestå ildprøven som nordmennene."

Sigrid Undseth talte i tilleggsprogrammet søndag. Hun tok tål med å tale om norsfsfølelsen i Amerika. Der heter det nå i avisene at vi nok gir bort sønnene sine. Dette er noe uvant for oss norske. Vi er vant til at mennene handler for egen rekning, men de er ikke blindt våre for det. Det siste jeg ønsket, sa fru Undseth videre, på mine sinner var små, var at de skulle bære våpen til å drepe fred. Likevel ønsker jeg i dag at sønnene mine var der det er bruk for norske menn, ute eller hjemme, i kamp for Norge og Norges framtid. Vi og de fremmede har ikke noe til felles, fortsatte hun. Vi har aldri kunnet forstå hverandre. I 1000 år har vi hevdet "Med lov skal landet bygges og ikke med ulov pdes." De andre mener noe helt annet. Vi har ønsket oss et land som er frelst og fritt, vi har villet være herrer i eget hus. Tyskerne har aldri villet være herrer i eget hus, men de har villet være herrer over oss. Lærerne, lærerne og prestene, de som kjemper for det norske barns sjeler, for Norges ungdom og Norges framtid, Gud velsigne dere allesammen! Gud velsigne den som kjemper på sjø og land, i luften, i fangelcirkene og i det hørtatte landet. Gud signe Norges land i dag, de bitte dagene vi nå fjennon og den frentiden vi lengter fram til!"